

Сценарій подкасту «На межі».

Епізод перший

вступ (файл press_voice)

0:00 - 0:22

Мы уже устали от таких условий. Жара, ветер, дождь. Это... это... уже устали и морально, и физически. Дети переносят очень с трудом, вы сами понимаете, да? Пустыня. Жарко очень. Мы хотим домой. [...]

1:19 - 1:39

У меня четверо детей. Двое из них — старшие мои дети — они больные. У меня сын — аутист, дочка слепнет на один глаз. Я сама... у меня у самой искривление позвоночника. Положение у нас очень тяжелое. [...]

1:59-2:16 + 2:22-2:37

Я из лагеря аль-Хол. У меня болел сильно сын. Семь дней у него была очень высокая температура. У нас тут очень сильный грипп. Медикаментов у нас нет [...] Я хочу, чтобы мои дети не оставались здесь. Если я умру, я не хочу, чтобы мои дети тут оставались. Тут нет никаких условий для жизни.

Щойно ви почули кілька повідомлень із тієї незліченної кількості, які приходять нам з Альоною у месенджери кілька місяців. Їх записують українки у тюремних таборах для біженців на території Сирії.

Як вони до нас потрапили — окрема історія. Ми з Альоною зайнялися цією темою влітку. Тоді по суті вперше почули, що у Сирії, у підконтрольних курдам таборах, є українки.

А: Цього літа я працювала з нашим другом і колегою з Польщі Павелом Пеньонжеком. Ми готували цикл матеріалів про сліди Ісламської держави в Україні. І довго шукали людину, яка би не переповідала чужі байки, була би справді в темі і погодилася б розповісти про себе.

Т: І так через кілька рукостискань ми познайомилися з дуже цікавим героєм. Муса — будемо так називати цього чоловіка — свого часу воював у Сирії.

А: І його історія в певних моментах унікальна. Тобто мене, як людину, котра вже певний час цікавиться темою релігійного радикалізму, вона неабияк захопила.

Т: Думаю, детальніше ми розповімо про Мусу в інших серіях.

А: Так, зараз хіба тільки скажу, що він був знайомий із Тарханом Батірашвілі. А це грузин, який став «військовим міністром» Ісламської держави й третім «найдорожчим» у світі міжнародним терористом. І ще Муса був свідком моменту становлення Ісламської держави, як ми її знаємо тепер, — коли вона поширила свій вплив на територію Сирії.

Т: Словом, Муса погодився поділитися інформацією в обмін на нашу обіцянку розібратися в історії українок в сирійських таборах аль-Хол і Рож.

А: Це було щось на зразок ввічливого: «Ми можемо стати в нагоді один одному». Ми почали розкопувати деталі, зв'язалися з жінками у таборах, їхніми родинами в Україні й по світу.

Т: Прикметно, що ця історія стала публічною зовсім недавно. Фактично вперше вголос про проблему заговорили усього лише три місяці тому, на початку жовтня. Саме тоді родичі цих жінок, яких задовбали типові чиновницькі відписки й відмазки, пішли ва-банк. Вони з'їхалися у Київ, де зібрали прес-конференцію для столичних журналістів та розповіли про своїх родичок.

(вставка з прес-конференції – 39:23)

Якщо Україна не спроможна як держава вирішити дане питання, ми хочемо чесно почути цю відповідь і тоді залишаємо за собою право якимось інакше шукати шляхи вирішення цієї проблеми. Ви ж розумієте, що своїх дітей ми покинути там не можемо.

А: В одних у таборі доньки з внуками, в інших — сестра або племінниця. І чим більше таких історій ми почули, чим ретельніше досліджували обставини, нюанси й мотиви, тим чіткіше кристалізувалося розуміння, що цю проблему потрібно озвучити й проговорити.

Протягом двох місяців ми будемо розповідати неймовірну, майже кінематографічну, проте цілком реальну історію українок, які за різних обставин та з різних причин потрапили на підконтрольні Ісламській державі території.

Т: Ці жінки зуміли вижити під владою найжахливішої терористичної організації світу, деяким з них пощастило втекти, іншим — пережити війну, холод, голод, обстріли та авіаудари. Усі вони, зрештою, потрапили у табори для біженців аль-Хол і Рож на північному сході Сирії. Звідти вони надсилають сигнал SOS додому.

Мене звати Тарас Ібрагімов,

Я — Альона Савчук.

І це подкаст «На межі».

аудіовідбивка

Т: За 2000 кілометрів звідси, на крайньому північному сході Сирії, на шматочку, затиснутому між Туреччиною та Іраком, розташований табір для біженців Рож. На тому ж кордоні з Іраком, лише трохи південніше, — табір аль-Хол.

Уявіть собі суцільний пісок, тисячі полотняних наметів, неможливу задуху й спеку влітку — +50-60 С, взимку — на рівні 0 С, поривчасті дощі й буревії, а часом навіть сніг посеред пустелі.

Аль-Хол і Рож — табори закритого типу, тобто там є військові зі зброєю, паркан, обнесений колючим дротом, купа заборон (як-от мати телефон і спілкуватися з рідними), обшуки, насильство, тюремні порядки. А ще обмаль їжі, питної води, одягу, медикаментів і лікарів, немає каналізації, опалення й електрики. В таких умовах українські жінки та діти живуть роками. Більше того, деякі з цих малюків народилися в таборах і не знають іншого життя.

Як молодша донька нашої оповідачки — Єви.

Єва — не справжнє ім'я жінки, вона сама його вибрала. Розкривати себе Єві небезпечно. Перш за все, тому що в таборі заборонено розмовляти з будь-ким поза його межами і, якби ця історія вийшла назовні з її справжнім ім'ям, то могла би створити їй серйозні проблеми. Охорона почала б шукати у Єви підпільний мобільний, а знайшовши — відправила би в тюрму. По-друге, серйозні проблеми можуть бути і в її рідних, які живуть в окупованому Криму. ФСБ відразу ж заведе проти Єви кримінальну справу за тероризм, приходитиме з обшуками до її батьків і тягатиме їх на допити. Тому вона обрала собі інше ім'я.

Єва — молода жінка (трохи за 30) з вищою медичною освітою зі світської кримськотатарської сім'ї, мати двох доньок. Словом, звичайна собі людина.

Як за таких вихідних умов Єва потрапила в подібний вир подій — розповімо трохи згодом. А поки що — про її життя у таборі.

Сім'я Єви живе у звичайному наметі. Табірне житло — це намет із тканини, розміром 4 на 5 метри. Це літній варіант. Є ще зимовий — жінки його називають “прорезинений”, тобто більш цупкий, можливо, просякнутий вологовідштовхуючою рідиною.

В теорії кожній сім'ї щороку виділяють один літній і один зимовий намет, бо за сезон — під палючим сонцем пустелі або зливами й буревіями — вони

зношуються. Проте насправді усе не так, і багатьом доводиться утеплювати свої літні благодійні домівки й жити у них роками.

Ось як про це розповідають самі українки:

(файл 1 – 13:43)

Как только нас сюда привезли условия были не очень хорошие. Год я жила в старой заплесневелой палатке. <...>

(файл 2 – 06 2)

По идее палатки выдаются, но получают их в основном пробивные или арабоязычные. Потому что к арабоязычным здесь все равно другое отношение. Египтянки, саудитки, тунисские — они могут по две по три палатки два раза в год. <...> И вот тунисские успевают взять и там, и там, и потом эти же палатки продают за 150 долларов старые. А новые пока даже не знаю, какие будут цены.

Т: Це була розповідь Оксани її ім'я ми також змінили з міркувань безпеки. Далі говорить Єва:

(файл 1 / 16:59–17:52)

Жилье — обычная палатка, но делаем много слоев. Старые палатки накидываем, чадры накидываем, потому что летом жить невозможно — знойная жара 45-50 градусов, а зимой очень холодно. Утепляем, укрепляем, строим дворы. Сейчас все пытаются построить дворы, зацементировать, натянуть, потому что здесь страшные ураганы. Я таких ураганов нигде не видела. Когда живешь в каменном доме, этот ветер не чувствуешь. Но когда живешь в этой палатке, то такое ощущение, что взлетаешь вместе с ней сейчас.

В ноябре начинается сезон дождей, ураганов, и в течение полугода это не прекращается. Прошлой зимой вообще выпал сильный снегопад, мы очень удивились, потому что в Сирии такого не было никогда.

Т: Переохолодження — часта причина смерті в таборі взимку. В таких умовах Єві доводиться дбати не лише про себе, а й про дітей. Щовечора жінка закутує своїх доньок у найтепліші речі, а вранці першим ділом перевіряє, як вони пережили ніч.

Далі знову розповідь Оксани.

(файл 2 – 07 3 // 0:33-1:08)

Попробуйте прожить в ткани или в клеенке, конденсат стоит, сырость собирается. Если палатку не отапливаешь. А чтобы отапливать, надо керосин покупать, на это нужны деньги. И керосин тоже очень даже не дешевый. А если ты напри мер палатку не просушиваешь, не прогреваешь, то постоянно дышишь влагой, которая течет на тебя, как дождь капает.

(файл 2 – 07 / 4:07-4:30)

От холода очень многие умирают. Ночью засыпают, просыпаются, ребенок мертвый. И когда идешь, бежишь, кричишь, что ребенок при смерти, а они говорят: ничего страшного, одним больше, одним меньше, подумаешь. Никто за это не переживает. Матери сидят, не спят и ночами и днями.

Т: Єва з доньками готуються зустрічати в пустелі вже четверту зиму. Усе життя сім'ї зосереджене в наметі. На 20 квадратних метрах вони і сплять, і навчаються та граються, і миються, і готують їжу.

Хоча їжею це можна назвати з натяжкою. Що є — тим дітей і годуєш. Зовсім базовий набір продуктів роздають міжнародні гуманітарні організації — Червоний Хрест і ЮНІСЕФ.

(файл 1 – 16:36)

Насчет еды. Ежемесячно ЮНИСЕФ выдает гуманитарную помощь. Дают сахар, подсолнечное масло, рис, горох, чечевица, бытовая химия. Ежемесячно нам это все выдается. Но мы за месяц не успеваем употребить и перепродаем иракцам, но покупают они это у нас за копейки.

(файл 2 – 06.3 // 1:58-3:05)

Сахар, соль, нут сырой, который очень долго вариться, соответственно, очень много керосина на него уходит. Поэтому его в основном никто не варит, там же оставляют или детям дают играть. Он везде валяется, сейчас дожди пошли, все воняет, как в курятнике. Потом выдают красную чечевицу, часто она бывает уже старой. Запаха нет, но когда поешь, животы болят и понос не заканчивается у детей. Потому чечевицу берем, но стараемся очень редко ее готовить. Потом булгур — это ячмень очищенный. От ячменя тоже вздуваются животы. Но выхода особого нет. И рис. Рис очень плохого качества, очень, самый плохой такой поломанный весь, очищенный. Который варить мало кто умеет, в основном он хрустит у всех, сколько бы ты воды туда не налил. И как долго не варил.

Т: Але погана їжа — це ще півбіді. І для її приготування, і для обігріву намету жінки користуються невеликими газовими пальниками. Вони їх називають сОбами або бобУрами. Для Єви соба — найстрашніша річ в таборі взимку, без якої, однак, не проживеш. Це дуже небезпечна штука. По-перше, бо гас, або по-простому керосин, — легкозаймиста рідина, по-друге — пальники, які роздають жінкам, зібрані абияк. Звідси в таборі часті пожежі зі смертельними наслідками. **Розповідає Єва**

(файл 3)

Вот с ноября по апрель здесь идут дожди, постоянные ливни, ураганы и холодно. Они выдают нам собы керосиновые. Вот это наша самая страшная. Я не знаю. Мы очень все их боимся. Это очень страшная вещь эта керосиновая соба, когда ты живешь в этой тряпке. Кусок тряпки, который сгорает за считанные секунды. Здесь очень часто бывают пожары зимой, это очень страшно. Летом спокойно тихо, но нам в скором времени придется их достать.

Я уже здесь буду жить четвертую зиму, готовлю палатку к четвертой зиме. Это моя головная боль и боль в сердце. 6 месяцев я ощущаю постоянную боль в сердце, потому что постоянно

переживаю из-за этой собы. Частые пожары, на наших глазах горят женщины, дети. Эти палатки не успевают тушить, огонь перекидывается на соседние палатки. Это просто какой-то кошмар. Если это своими глазами не видели, это конечно не понять. Эта тряпка, в которой мы живем, она просто за считанные секунды горит. Нам выдают на четыре-пять палаток огнетушитель, но пока его найдут, пока прибегут, откроют, уже палатка сгорает.

Т: Схожа історія трапилася зі знайомою Оксани

(файл 2 – 07 // 5:50-7:05)

В прошлом году моя близкая знакомая у нее бобур забился, она пошла поменяла. Бобур — это как газовая плита, но керосиновая. Ей поменяли какие-то части, детали, она пришла домой зажгла — а они поменяли, но воздух не выпустили — и она зажгла бобур, загорелась стенка. А огонь может подниматься до двух метров и вверх и в стороны и если ветер подует, соответственно, в любую сторону может загореться. Ее палатка за две минуты сгорела, ее родная дочь сгорела, она приклеилась к матрасу, и она смотрела за мальчиком полным сиротой, маленький совсем был, меньше года, он тоже сгорел. Обгорело все лицо. Их еще живыми в больницу отвезли, но большой процент тела, кожи были сгоревшими. Их не смогли спасти. И даже боль облегчить.

Т: Аль Хол — це суцільні намети, тисячі наметів, розбитих рядами й секторами, обнесених колючим дротом, з озброєною охороною.

інтершум або лайф з табору

Табір розрахований на 11-12 тисяч людей, але сьогодні він переповнений в рази, там утримують близько 65 тисяч біженців. Більше половини з цих 65 тисяч — малолітні діти. Табір ділиться на сектори і частини з різними мешканцями й умовами.

(файл 2 — 07 / 0:06-0:43)

Опять же, есть два лагеря в Холе здесь. Один — где живут сирийцы и иракцы, там совершенно другая обстановка. Там живут семьями, мужья, жены, родители, бабушки, дедушки. Мужчины обеспечивают, строят, утепляют, все делают. Им разрешено свободное передвижение, мужчины вообще могут уезжать на машинах, заниматься торговлей. Как раз наши продавцы, которые в лагере продают, — это жители сирийско-иракского лагеря.

Т: Окрему частину табору займають жінки, які залишилися вірними ідеям псевдохаліфату, вони й досі чекають відродження “Ісламської держави”. На їхній території притримуються законів, які терористи запроваджували на захоплених землях, а за порушення правил такі жінки карають спаленням намету, каліцтвами, смертю. Тих жінок, які не з ними, вони вважають “вірповідступницями”, до таких зараховують і Єву, й інших українок. Охорона табору побоюється радикалізованих жінок і зайвий раз не заходить на їхню територію. Там можуть напасти навіть на озброєних людей.

Що стосується іншого табору — Рожу. Він значно менший за аль-Хол, там утримують до 2000 осіб. Побутові умови, принаймні в старій частині табору,

кращі, але нагляд значно жорсткіший: комендантська година, сувора заборона на закриті обличчя, довгий одяг та чорний колір. Якщо під час обшуків, які проводять щодня, охорона знайде навіть чорну шкарпетку або білизну, то речі спалюють або ріжуть, а жінка за таке може отримати ляпаса.

Зараз у Рожі відкрили нову частину і по трохи переводять туди сім'ї з аль-Холу.

Адміністрація аль-Холу уже найближчим часом збирається випустити місцевих жителів — сирійців та іракців. Коли це станеться, у таборі залишаться тільки жінки і діти. Вони — громадяни понад 50 країн світу: як європейських, тут є жінки з Німеччини, ВБ, Франції, Фінляндії, так і країн Середньої Азії, Африки.

Рішення про розвантаження аль-Холу назрівало давно, бо умови життя в таборі — це гуманітарна криза. І ці слова — не мої, саме так аль-Хол характеризують Червоний Хрест і Лікарі без кордонів. Це організації, які найбільше і найчастіше працюють в таборі. Час від часу там бувають також ЮНІСЕФ і Save the Children.

Ось що каже глава ЧХ Петер Мауер.

(Мауер / 2:24-3:04 + 3:28-3:54):

The stories I've heard this afternoon are really shocking. Of children and women dying in big numbers because of all the difficulties.

What is of course very difficult to see is that these women and children have been in the middle of the war, they have fled the warfare, they are seriously wounded. The most difficult situation is of course to see so many orphaned children between two, three, and five years who have lost fathers and mothers.

Several of them spoke to me saying they want to go home, they want their countries to care about. And I think it is something that these countries cannot steal themselves out of the responsibility to look out for their citizens who are stranded here for whatever reasons, and whatever the modalities are of which they ended up here.

Історії, які я почув сьогодні, справді шокують. Історії дітей та жінок, котрі помирають у великій кількості через усі труднощі.

Дуже складно бачити і розуміти, що ці жінки та діти були в самому епіцентрі війни, втекли від побоїща, були серйозно поранені. Найважче бачити стількох дітей-сиріт, віком від двох, трьох до п'яти років, які втратили батьків та матерів.

Декілька з них в розмові зі мною сказали, що хочуть повернутися додому, хочуть, аби їхні країни піклувалися про них.

І я думаю, що ці країни не мають права уникати відповідальності за турботу про своїх громадян, які опинились тут, за межею, з різних причин та у різний спосіб.

T: Міжнародна організація Rights and Security International пішла ще далі. У своєму звіті від листопада 2020-го дослідники порівняли аль-Хол із

сумнозвісною в'язницею Гуантанамо і закликали країни негайно репатріювати своїх громадян.

(Rights and Security International / 0:00-0:57)

Right now hundreds of European women and children are being held illegally in detention camps in NE Syria because of their alleged links to ISIS. The majority of children detained are under five y.o.

These women and children have not been charged with any crime and are being denied legal rights and protections by their governments. Like those held in Guantanamo Bay they are being detained indefinitely in a legal black hole and we've seen firsthand that the conditions they're enduring are inhumane.

Прямо зараз сотні європейських жінок та дітей незаконно ув'язнені в таборах у північній частині Сирії через їхні нібито зв'язки з ІД. Більшість ув'язнених дітей не досягли і п'яти років. Цим жінкам та дітям не пред'явили звинувачень у жодному злочині, а їхні уряди відмовляють їм у законних правах та захисті. Подібно ув'язненим свого часу в таборі Гуантанамо чоловікам, ці жінки та діти потрапили у юридичну чорну діру й затримані на невизначений строк. І ми на власному досвіді переконалися, що умови, в яких вони живуть, не гуманні.

Т: Табір — це суцільна антисанітарія, стихійні сміттєві островки, тут немає проточної води, опалення чи електрики. Далі розповідає Мер'єм, її ім'я ми також змінили з міркувань безпеки

(файл 4 – 31.42 + 31.31)

На территории лагеря развелось очень большое количество собак. Собаки берут из мусорки памперсы, разрывают их и растаскивают по всему лагерю. Ты можешь проснуться, выйти и прям на твоём пороге будет разорванный памперс.

(файл 4 – 28.06 + 24.36)

На территории очень сильная антисанитария и поэтому хотелось бы, чтобы дети сидели в палатке, но это невозможно при такой жаре, при таких размерах комнаты. И получается, что дети мешают. Если ты готовишь или хочешь убраться, приходится детям выходить на улицу, а там, как правило, сильная антисанитария, невоспитанность. Такое общество ничему хорошему детей не учит.

Т: Виходити на вулицю доводиться часто передусім за водою та їжею. Єва розповідає, що старається розбавити прісну й одноманітну їжу хоча б якимись продуктами з ринку. І в таборі аль-Хол, і в Рожі є маленькі продуктові ринки. Але для жінок, у яких немає постійного доходу, ціни там часто захмарні. Хоча по факту вони не сильно відрізняються від цін у супермаркеті.

(файл 4 – 31:35)

Остальное, например, овощи и фрукты нам приходится покупать. Продают, конечно, в три раза дороже, чем в Хасаке.

(файл 2 – 06 2 / 3:34-3:43)

Какие расценки? Расценки в лагере сумасшедшие, выше дубайских. Жить очень дорого здесь, очень тяжело.

T: До слова, про воду, без якої ніяк. Її, хоч і можна купити на ринку, проте на всі потреби, тим більше влітку, в умовах в пустелі, води не напасешся — виходить дуже дорого. Тому для миття посуду, купання, прибирання, часом і для готовки Єва, як і інші жінки, користується і тією, що централізовано завозять у табір. **Розповідають Оксана Мерьєм та Єва**

(файл 2 – 06:2 / 2:15-3:10)

Воду привозят водовозы. Привозят в большие такие баки и потом там набираешь. Летом вообще драки большие были за воду, потому что очень тяжело ее доставать. Мало заливали, много воды тратилось. короче, проблемы были. И военные тоже иногда не пускали водовозы. Сейчас легче. Таскаем домой, а дома уже стираем.

Просто проблема в том, что мы живем в пустыне, в пустыне много пыли. Сейчас дожди, слякоть, а так в основном пыль и каждый день, в день надо минимум один раз надо мыть все — посуда, полы, вытряхивать все. Потому что хочешь не хочешь, все будет в пыли, а в пыли не очень приятно жить.

(файл 4 – 32.15 + 31.38 + 32.22 + 27.07)

Есть бочки, в которые завозят питьевую воду. Но некоторые позволяют себе купить на рынке питьевую воду в баклажках, бутилированную воду пьют.

Упаковка воды стоит один доллар.

Так как эти бочки нечистые, иногда там находили даже шприцы, фекалии и так далее, поэтому мы боимся пить воду из бочек.

У многих заметились проблемы с почками из-за этой бочковой воды.

T: Окрім ринку продуктів, у таборах є ще невеличкі секонд-хенди. Це єдине місце, де можна купити речі по сезону й утеплення на намети. Але якщо пощастить, каже Єва. Бо вибір вкрай обмежений.

(файл 1 / 14:34-14:46)

На весь лагерь у нас здесь одна барахолка, так называемый секонд-хенд. [...] Одна единственная, все магазины держат сирийцы, иракцы.

(файл 1 / 18:05-18:19)

Я говорила или нет, не помню уже. С одеждой тяжеловато — дорого и очень низкого качества, все поношенное. А если что-то пошить из штапеля — опять же дорого. Стараемся, что-то находим, что-то шьем, голые не ходим.

T: Складна ситуація з теплим одягом і наметами зараз склалася у новій частині табору Рож. Туди цього літа й осені примусово перевели три українські сім'ї. Підняли посеред ночі і забрати з собою одяг й інші речі їм не дозволили.

Так от, у нове крилог Рожу приїздить тільки один продавець вживаного одягу. Жінкам доводиться годинами стояти в чергах, але й тоді знайти щось тепле на дитину майже неможливо. Найбільше страждають хлопчики від 5 років і дівчатка від 2. Ні светрів, ні штанів, ні курток, ні шапок — нічого немає.

І тут варто додати, що температура повітря в пустелі ще в кінці осені опускалася до +3, а взимку буває і мінусова.

Як би там не було, на одяг та їжу потрібні гроші. Багатьох виручають родичі, які відправляють перекази неофіційними каналами. Але, по-перше, в деяких країнах (зокрема, в РФ) за таке судять і дають кілька років тюрми за статтю про фінансування тероризму. А по-друге, доводиться платити посередникам, вони забирають десь 20 доларів зі 100. Єва каже, що більшість старається десь підзаробити.

(файл 2 – 06 2 / 3:43-4:23)

Могут ли зарабатывать здесь? Ну торговлей или какие-то услуги — преподавать, учить детей или детсад, или там шьют, вяжут или торговля, готовят кушать продают: хлеб пекут или там сладости всякие, торты, эклеры, булочки там или шаурму готовят. В основном либо торговля, либо предоставление каких-то услуг. Но опять же пробиться в торговлю не так просто, это надо уметь с продавцами договориться или уметь продавать.

Т: Це — в аль-Холі, а от у Рожі немісцевим жінкам взагалі не дозволяють займатися торгівлею.

Ясно що і в умовах зимової холодриги, і літньої задухи, постійного напівголоду, коли їжі вистачає хіба на те, щоб вижити, але ніяк не підживити організм вітамінами, жінки і діти постійно хворіють. Від банальної нежиті до тяжких хвороб: менінгіту, туберкульозу, пневмоній.

(файл 2 – 07 / 3:23-4:06)

От истощения многие умирают. Потому что ту еду, которую нам выдают — чечевица, булгур — это не на то, чтобы сохранялись какие-то витамины, микроэлементы, даже если ты параллельно ешь какие-то салаты, картошку, овощи, фрукты или пьешь витамины, все это с чечевицей и булгуром выводится, поносы не останавливаются. У многих детей, не у всех, но у многих. Дети истощены, очень часто очень маленькие дети до года-двух постоянно в зоне риска находятся.

(файл 2 – 07 / 1:47-2:40)

Смертность в основном от холода или от например здесь не умеют лечить заболевания дыхательных путей. Здесь вообще в принципе любые заболевания лечат антибиотиками, больше ничем. Поэтому воспаления легких, бронхит и пневмония переходят в туберкулез. Туберкулез лечить не умеют. Есть случаи смерти.

Также здесь в лагере были две женщины, которые болели СПИДом, они умерли. Были с заболеваниями рака, их тоже. Даже элементарно их боль облегчить не могли.

(файл 5 / 2:40-2:53)

Тут уже возле лагеря образовалось кладбище. Умирают и пожилые, и дети. Фатима просила сфотографировать на телефон, но это очень рискованно. Я не могу так рисковать. Это очень опасно.

Т: З медикаментами та лікарями у таборах ситуація критична. Окрім антибіотиків, немає взагалі нічого. Єва це називає: лікувати за принципом “одна таблетка від усього”. Немає у таборі й лікарні у звичному для нас розумінні. Усе, на що можуть розраховувати жінки і діти, які приходять туди — це огляд, виміряти температуру тіла й кров’яний тиск, у виняткових випадках, якщо вмовиш чергового медика, — базові аналізи й УЗД.

(файл 1 – 19:03-20:33)

Медицина, допустим, у них есть ибупрофен, парацетамол, азитромицин и амоксициллин — это все. Но этим же спектром препаратов не ограничивается лечение, есть много случаев, когда нужны другие препараты. Даже сам врач, который сидит там принимает, говорит: «Нам запрещено вас лечить». То есть, мы обращаемся с различными, допустим, тяжелыми случаями. Менингит у девочки из России, кровоизлияние у бабушки-чеченки — эти люди все умирают, им не оказывают должную помощь. Ибупрофен от всех болячек. Что не болит, какие у тебя есть жалобы.

Пломбы, которые ставит дантист, через полмесяца выпадает. Все очень на низком уровне. Или у них все практиканты, или все уехали врачи опытные, или они действительно не хотят нас лечить, им запрещено. У них действительно практиканты на нас практикуются. С медициной очень опасно. Какой-то легкий случай: какой-то легкий кашель, температуру — можно полечить. А не дай Аллах что-то серьезное — это проблема для нас на грани жизни и смерти.

(файл 2 – 06:3 / 0:21-1:08)

Больница есть за воротами, выбраться туда тоже не так-то просто, но реально. Есть внутри тоже больница, но там или медикаментов, или условия — очень мало всего. Есть еще норвежская клиника, но туда для нас практически нереально выбраться. А так приезжают еще машины с медикаментами, но там в основном есть антибиотики — амоксицилин, парацетамол, ибупрофен, бывают витамины, их долгое время не было, сейчас появились. Но например капли в нос, какие-то другие лекарства вообще не реально достать. Бывает еще от поноса. А так больше особо и нет лекарств.

Вставка про Лікарів без кордонів + синхрон

Т: Життя в таборі, особливо для дитини, — це суцільний квест на виживання. Якщо шлунок переварить поганий рис або сочевицю й не помреш від проносу і зневоднення, менінгіту, холоду, спеки, пожежі, то НА тобі ще один челлендж. Це небезпека, яка підстерігає тебе скрізь і завжди. Мова про насильство, як фізичне, так і психологічне.

Діти часто стають жертвами бійок та необережності озброєних людей. Я би навіть сказав, їхньої злої байдужості.

(файл 2 – 07 / 2:41-3:23)

Очень много детей умирает. Например, водовоз в этом году пятерых задавил. Ехал и не видел детей. Два ребенка умерло, остальным переехал ножки, вроде бы срастаются. Один вроде бы ходить начал, но очень долго это тянется. Климат влажный, все в плесени, кости раны все долго зарастают, даже царапины начинают гнить сейчас у детей.

(файл 2 – 08 2 / 3:35-до кінця)

Вот опять же у моей знакомой одной, тоже гражданка РФ. У нее был мальчик 10 лет. Жили они недалеко от забора. Дети туниссийцы тоже рядом жили. Они в военных кидались камнями. Ну вот такие дети здесь. А этот мальчик не кидался, он шел за водой, мама его попросила. Эти покидались, этот военный разозлился, подошел к сетке и нацелился. Те туниссийцы все убежали, этот мальчик думает: че мне, я ничего не кидал, чего мне бояться? А этот нацелился прям на него, он его убил. И все, мальчика нет. За что? Пошел за водой, ничего не делал плохого. просто убил и все.

Т: Дітям особливо нікуди дітися в умовах обмеженої території. А матері не можуть наглядати за ними 24/7. У таборі немає навіть дитячого майданчика. Уявіть, що десь є діти, які ніколи у своєму житті не торкалися трави й не бачили живого дерева.

(файл 2 – 07 8 / 0:40-1:36)

Качелек здесь нет. Вы верите? Ни одной детской площадки здесь нет. О чем дальше можно говорить. Здесь продавались маленькие такие невысокие пластмассовые качельки и горки. Они сумасшедшие деньги стоят. Их может купить мало кто и они же покупают и выносят ... и на этой бетонной площадке они выносят качельки и горки и платно. Один спуск стоит 200 сурий. ... Радости здесь не так много у детей.

Це було повідомлення від Оксани а ось як розповідь жінки доповнює її мама. Вона живе в Україні і вже кілька років бореться за повернення доньки та онука.

(файл 6 – 5:33)

У нього такі розваги: коли вони мишку в баночку кладуть, і тією баночкою грається. Але вона пише: твій внук, коли собаки на нього лають, залазить їм в рота і кожного зуба торкає і заспокоює таким чином. Він робе з ними що хоче. Коти його подрапали, але він бере кішку і все одно ставить туди, куди йому потрібно. А собаки його вивозять нагору, він на них сідає зверху.

Т: А це розповідь Єви

(файл 1 – 18:25+ – 19:03)

Здесь есть и школа, и больница, но такое ощущение, что это все для галочки. И для отмывания денег. Международная организация требует: если вы держите людей, то у вас должна быть больница, школа. Для отчетности у них это есть в документах, но у них это не функционирует должным образом.

T: За порядком у таборі наглядають озброєні військові. Їхнє слово — єдиний закон в аль-Холі та Рожі. Порядки в таборах, особливо у Рожі, — тюремні, а заборони — постійно змінюються. Єва каже, що єдина стабільна заборона — на зв'язок із зовнішнім світом, тобто телефон. За нього — якщо знайдуть — можна отримати ляпаса, а то й сісти в тюрму на тижнів. Були й більш кричущі випадки. Кілька разів наші джерела з Рожу повідомляли про те, що жінок за знайдений телефон охорона біла електрошокером. Далі говорять

(файл 2 – 06 3 / 3:36 – кінець)

Кто контролирует порядок в лагере? Так здесь порядка особо и нет. Здесь военные придумывают какие-то свои правила (разговаривает с ребенком).

(файл 2 – 06 2 / 4:27 – кінець)

За что наказывают в лагере? В лагере наказываются военными, наказываются практически за все. Есть телефон — забирают, сажают в тюрьму. Нашли шнур от телефона, а ты говоришь, что телефона нет, что это для детей или еще что-то там, тебя избивают, сажают в тюрьму и телефон все равно в итоге находят.

Сейчас практически ничего нельзя делать, сейчас запретили даже доллары иметь, у кого находят — избивают.

(файл 1 – 21:43)

Потом самая главная проблема — это телефон. Мы все в шоке от этого. Во всем мире он разрешен, это в порядке вещей, а здесь он запрещен. Иракцам, сирийцам разрешен, а нам запрещен. Раньше, если его находили, просто изымали. Сейчас его находят, за это тебя бьют, последние были случаи — вообще электрошокером били, турчанке стало плохо, у нее большое сердце. Забирают тебя в тюрьму на неопределенное время, дети твои остаются одни в лагере. Забирают на два, на три месяца — как хотят, так и делают.

(файл 2 – 07 4 / ~0:10)

Бьют, избивают, до смерти. Здесь одна — муж у нее то ли осетинец, то ли кто — зашли к ней в палатку, сделали обыск, нашли телефон, а там фотография мужа. Начали ее за это избивать, она стала сопротивляться, все, ее забрали избитую и на сирийско-иракской стороне выбросили уже мертвую. Просто убили — вот так раз убили и все, проблем нет.

(файл 2 – 08 2 / 1:30)

Как ведут себя курды по отношению к женщинам и детям? Ужасно себя ведут. Это лучше в принципе не обсуждать и не проговаривать.

T: Українські жінки не розповідають про жорстокість охорони. Бояться помсти. Курди ревно відносяться до своєї репутації. Тому за такі розмови можна загримити в тюрму і твої діти залишаться без догляду або їх взагалі заберуть. Та все ж у зовнішній світ періодично проникає інформація про пияцтво, крадіжки, здирництво і насильство з боку охоронців.

(файл 7 – 58.22)

Я не ответила на некоторые вопросы. Ты извини меня. Я не могу на них отвечать в целях безопасности. Если мы приедем на Украину, вы будете задавать эти вопросы, я отвечу. Я не хочу попадать в тюрьму, оставлять внуков, их могут забрать в детдом. Я боюсь. Извините.

(файл 8 – 19.22 + 19.42)

Скоро будет уже 2 года, как мы находимся в этом лагере, и можно сказать, что мы уже отчаялись в том, что мы вернемся когда-либо к нормальной жизни.

Мы по собственной воле вышли, пересекая пустыню, вышли в сторону курдов. Мы же думали, что нас здесь ждет лагерь для беженцев, но оказалось, как мы видим, что это тюрьма для женщин и детей.

T: В таких умовах — умовах тюрми — Єві з дітьми доводиться жити четвертий рік. Вона каже, що за цей час переосмислила й проаналізувала увесь ланцюжок прийнятих рішень, які привели її у це місце. І сподівається, що її діти отримають шанс зрости в безпеці.

аудіовідбивка

T: Ми познайомили вас із головною героїнею цієї історії — Євою з України і її двома доньками та розповіли про їхній побут, небезпеки і виклики, які їм доводиться долати щодня.

Але як так сталося, що Єва потрапила в Сирію? Чому громадянська війна в цій країні, яка продовжується ось уже 10 років, і досі приваблює мусульман з усіх куточків Землі? І чим вона настільки особлива, що породила найжорстокішу терористичну організацію світу? Про це — в наступному епізоді.

—

Над подкастом працювали Тарас Ібрагімов та Альона Савчук. А також команда студії подкастів IZONE Media: Олексій Кушнір, Іванна Шкроміда, Люба Гук і Марія Кравченко. За підтримки Фонду прав людини посольства Королівства Нідерландів.